

Dokumenttype	NOU 1989:3	Dokumentdato	1989-04-21
Tittel	Godtgjøringssystemet for vernepliktige mennskaper.		
Utvalgsnavn	Soldatgodtgjøringsutvalget		
Utvalgsleder	Tamburstuen, Trygve		
Utgiver	Forsvarsdepartementet		
Oppnevnt	1987-09-25	Sider	74
Kapittel	Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger. Generelt 1.1		

Soldatgodtgjøringsutvalget ble oppnevnt av Forsvarsdepartementet med utgangspunkt i Regjeringsnotat i skriv av 25. september 1987.

Kapittel	Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger. Generelt 1.2		
-----------------	---	--	--

Bakgrunnen for utvalgets oppnevning har vært at de til en rekke år har kommet fram tildels sterk kritikk av flere sider ved vårt nåværende godtgjøringssystem uten at dette har ført til forbedringer. Kritikken har i særlig grad vært knyttet til repetisjons- og HV-øvinger. Manglende og for dårlig informasjon om de økonomiske godtgjøringsformer og de økonomiske konsekvenser dette medfører spesielt i tilknytning til førstegangstjenesten har også vært trukket frem som en negativ faktor.

Kapittel	Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger. Generelt 1.3		
-----------------	---	--	--

Hovedtrekkene i utvalgets konklusjoner og anbefalinger fremgår av det nedenforstående.

Utvalget vil presisere at anbefalingene må sees i sammenheng. De enkelte ledd må ikke løsrides fra helheten og behandles særskilt.

Utvalget vil imidlertid presisere at dagens situasjon spesielt er meget utilfredsstillende og lite motiverende for svært mange repetisjons- og HV-soldater. Dette gjør det nødvendig med en forsert behandling av innstillingen.

Kapittel	Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger. Prinsipper for godtgjøringene 1.4		
-----------------	--	--	--

Utvalget har i arbeidet med soldatgodtgjøringene lagt vekt på at godtgjøringene skal gi en rimelig kompensasjon, at de skal virke motiverende og at de skal være enkle å administrere.

Utvalget har videre lagt vekt på at repetisjons- og HV-soldatene er de grupper av vernepliktige som kommer dårligst ut av dagens godtgjøringssystem. Inntektsbortfall og for dårlig kompensasjon for de stadig stigende forsørger- og boutgifter utgjør en stor økonomisk byrde for mange i disse tjenestekategoriene. Det har derfor vært en hovedsak for utvalget å foreslå en ordning som løser dette problemet.

Fordelingen av de økonomiske byrdene bør som i dag fordeles mellom de vernepliktige, samfunnet (Forsvaret), og arbeidsgiverne. Utvalgets medlemmer fra Næringslivets hovedorganisasjon er uenig i dette.

De fleste ordningene er gjort så generelle som mulig, for at de skal være lette å administrere. Vernepliktige som faller utenfor de generelle bestemmelsene fanges opp i et sikkerhetsnett i form av en behovsprøvd "spesiell økonomisk stønad". Bostøtteordningen og forsørgertillegget under førstegangstjeneste skal være behovsprøvd, og foreslås overført til trygdekantorene i soldatenes hjemkommuner for å utnytte et allerede etablert system, og for å frita Forsvaret fra oppgaver som både er kostnads- og personellkrevende.

Utvalget har også skjelet til soldatgodtgjøringene i andre sammenlignbare land og har undersøkt ordningene i Sverige, Danmark, Finland og Vest-Tyskland ved siden av å registrere synspunkter blant vernepliktige mannskaper og rulleførende avdelinger i Norge. Som støtte for anbefalingene legger utvalget fram resultatene fra en egen spørreundersøkelse blant de ulike kategorier vernepliktige.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
 Repetisjons- og HV-øvinger
 1.5 Lønn og godtgjøring.

Utvalget anbefaler at arbeidsgiverne skal dekke lønnsutgifter ved repetisjons- og HV-øvinger for sine arbeidstakere for inntil 14 dager og innen en ramme av 6 ganger grunnbeløpet i Folketrygden (G). Ordningen skal erstatte tjenestetillegget, botillegget og forsørgertillegget som i dag ytes fra Forsvaret. Størrelsen på lønnskompensasjonene er valgt med begrunnelse i at sykelønnsordningen har avklart hva som er en rimelig økonomisk godtgjøring og at den nye loven om lønnsplikt for arbeidsgivere har satt en grense på 14 dager. Lønnsplikten må innføres ved lov, og med de samme begrensningene som i sykelønnsordningene. Begrunnelsen for å overføre denne økonomiske byrden på arbeidsgiverne er at ca halvparten av arbeidsgiverne allerede i dag helt eller delvis dekker de vernepliktiges lønn under repetisjons- og HV-øvinger i følge utvalgets spørreundersøkelse.

Representanten fra Næringslivets Hovedorganisasjon har reservert seg mot forslaget om lønnsplikt for arbeidsgiverne under repetisjons- og HV-øvinger.

Tillegg fra Forsvaret. For dem som ikke er lønnsinntakere (arbeidsløse, studenter, evt selvstendig næringsdrivende hvor virksomheten er stillet i bero) og for tjeneste utover lønnsperioden på 14 dager, utbetales et tjenestetillegg med utgangspunkt i 1,5 G for enslig, og for øvrig forsørgertillegg for voksen og barnetillegg etter samme modell som er foreslått under førstegangstjenesten.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.

Repetisjons- og HV-øvinger
1.6 Næringsbidrag.

Utvalget foreslår et eget næringsbidrag etter modell fra Sverige. Næringsbidraget kan utbetales i spesielle tilfeller der den vernepliktige selv eller sammen med ektefelle eier over halvparten av en virksomhet. Ordningen er myntet på enmanns og fåmannsbedrifter. Det behovsprøvede næringsbidraget kan bl.a. utbetales til dekning av vikarutgifter der vikar er nødvendig for å opprettholde virksomheten og til å dekke spesielle utgifter der virksomheten må stilles i bero. Lønnsplikten gjelder også for selvstendig næringsdrivende. I de tilfeller der det ytes kompensasjon for vikarleie forutsettes det at det ikke ytes lønnskompensasjon til den vernepliktige.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Repetisjons- og HV-øvinger
1.7 Spesiell økonomisk stønad under
repetisjons- og HV-øvinger.

Utvalget foreslår dette som et sikkerhetsnett for mannskaper som til tross for de andre godtgjøringsformer kommer i en vanskelig økonomisk stilling og derved får sin egen og eventuell families levestandard vesentlig redusert. Stønaden er i første rekke ment å skulle kunne dekke utgifter til omsorg for barn. En noe tilsvarende ordning er foreslått innført også for førstegangstjeneste.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Førstegangstjenesten
Utvalget har spesielt vurdert følgende
nåværende godtgjøringer:

- Tjenestetillegget
- Gratis permisjonsreiser
- Forsørgertillegget
- Bostøtte
- Dimisjongodtgjørelse
- Kosterstatning
- Særtilleggene
- Økonomisk sosialstønad.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Førstegangstjenesten
1.9 Tjenestetillegget.

Utvalget har ikke funnet å kunne foreslå en økning av tjenestetillegget. Dagens satser finnes tilfredsstillende. Den framtidige regulering av tjenestetillegget (dagpengesatsene) bør fortsatt foretas av Stortinget. Representanten fra Landsutvalget for tillitsmenn i Forsvaret har i en dissens foreslått en økning av tjenestetillegget.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Førstegangstjenesten
1.10 Gratis permisjonsreiser.

Utvalget prioriterer en økning av de gratis permisjonsreisene. Målsettingen er en gratis permisjonsreise i måneden og bør oppfylles gjennom en gradvis opptrapping. Dette er i tråd med de vernepliktiges egen prioritering og har etter utvalgets mening en sterkt motiverende effekt.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Førstegangstjenesten
1.11 Forsørgertillegget.

Utvalget foreslår en byggeklossmodell som erstatning for dagens ektefelle- og barnetillegg, der tillegget knyttes til antall personer den vernepliktige forsørger og ikke som idag til ektefelle/samboer og barn. Byggeklossmodellen knyttes til grunnbeløpet i Folketrygden. Ordningen gjøres behovsprøvd med en øvre grense tilsvarende lønnstrinn 10 i Statens regulativ når det gjelder ektefelle/samboer.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Førstegangstjenesten
1.12 Bostøtte.

Utvalget har vurdert den aksellerende økningen av Forsvarets utgifter til bostøtte. Dagens ordning, som er behovsprøvd foreslås likevel opprettholdt fullt ut. Det må derimot stilles strenge krav til dokumentasjon. Bare boliger som er dokumentert ervervet før mottak av innkalling til tjeneste vil være berettiget til behovsprøvd støtte.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Førstegangstjenesten
1.13 Dimisjongodtgjøring.

Dagens dimisjongsgodtgjøring på kr. 4.325, finnes tilfredsstillende. Utvalget ser på godtgjøringen som en overgangssum til det sivile liv og ikke som en bonus for antall tjenstedøgn. Utvalget foreslår derfor at alle med 6 måneders tjeneste eller mer får full dimisjongsgodtgjøring. For tjeneste kortere enn 6 måneder utbetales det ingen dimisjongsgodtgjøring.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Førstegangstjenesten
1.14 Kosterstatning.

Kosterstatningssatsen for fravær utenfor tjenestestedet på mer enn ett døgn er lav i forhold til prisnivået. Økning anbefales vurdert.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Førstegangstjenesten
1.15 Særtilleggene.

Utvalget foreslår innføring av et Nord-Norge tillegg og en økning av ledendetillegget for korporaler (tilsvarende). Begge tillegg foreslås å tilsvare 20 pst. av tjenestetillegget. Alle andre særtilllegg fjernes. Begrunnelsen for forslaget er at utvalget legger vekt på å kompensere for spesielt ansvar og særlig belastende tjeneste samtidig som en legger vekt på enkel administrasjon. Alle andre særtilllegg fjernes fordi dagens system virker uoversiktlig, kostbart og vanskelig å administrere. I stedet for risikotilllegg bør f.eks. midlene brukes til å øke sikkerheten.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Førstegangstjenesten
1.16 Økonomisk sosialstønad.

Utvalget foreslår at stønad til dekning av renter og omkostninger til anskaffede gjenstander og utstyr som er nødvendig i den vernepliktiges sivile arbeid, herunder bl.a. yrkesnødvendig bil, går ut i sin nåværende form og knyttes direkte til ervervsmessig nødvendighet. De øvrige bestemmelsene om økonomisk sosialstønad foreslås forenklet og samlet i en ny type godtgjøring - Spesiell økonomisk stønad under førstegangstjeneste.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Førstegangstjenesten
1.17 Næringsbidrag og spesiell økonomisk

støtte.

Som for repetisjons- og HV-tjeneste foreslår utvalget innført et eget næringsbidrag. Utvalget foreslår også innført "Spesiell økonomisk stønad under førstegangstjeneste". Denne godtgjøring er forutsatt å være et sikkerhetsnett for å kunne dekke uforutsette, akutte situasjoner.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Administrasjon
1.18

Utvalget har lagt vekt på en enklest og mest mulig rasjonell administrasjon. Saksbehandlingen må gjøres så enkel at avgjørelsen kan foreligge raskt og administrasjonen ikke bli tynget av tids- og ressurskrevende arbeid.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Administrasjon
1.19

Utvalget mener at trygdeetatens kompetanse og ressurser må utnyttes så langt dette er praktisk mulig på de områder som daglig er trygdeetatens ansvar i samfunnet. I samsvar med dette foreslår utvalget at administrasjon av forsørgertillegg for voksen, barnetillegg og bostøtte under førstegangstjenesten overføres til trygdeetaten, men at utgiftene belastes Forsvaret. Øvrige godtgjøringsformer foreslås administrert av forsvaret. Trygdeetaten kan imidlertid være et alternativ også for administrasjon av repetisjons- og HV-godtgjøring samt forsørger- og barnetillegg for andre enn lønnsinntakere under repetisjons- og HV-øvinger.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.
Andre faktorer
1.20 Informasjon.

Etter utvalgets syn er den informasjon som gis de vernepliktige mannskaper spesielt hva økonomiske og sosiale forhold angår, tildels mangelfull. Dette gjelder i særlig grad førstegangstjenesten. Informasjonsarbeidet må styrkes.

Kapittel

Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.

Andre faktorer

1.21 Innkallingsrutiner og
innkallingstidspunkt.

Utvalget mener at den vernepliktige allerede ved sesjon eller meget kort tid etter denne må få vite når og hvor vedkommende skal avtjene sin førstegangstjeneste. Kortere innkallingstid enn 6 måneder må ikke benyttes ved noen form for tjeneste.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.

Andre faktorer

1.22 Tjenestetidens lengde.

Utvalget har registrert den offentlige debatten om Forsvarets økonomi og konstaterer at forskjellige Storting og Regjeringer hittil ikke har funnet rom for vesentlige økninger i soldatgodtgjøringene. Det ligger utenfor utvalgets mandat å vurdere ulike former for omprioriteringer, men utvalgets flertall antyder at Regjeringen bør sette ned et nytt utvalg som vurderer om tjenestetiden kan reduseres. En betydelig del av innsparingene ved dette bør kunne brukes til styring av de vernepliktiges godtgjøringer og dermed øke deres motivasjon.

Det foreligger dissens fra utvalgets medlem Ola Peter Gjessing.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.

Andre faktorer

1.23 Den vernepliktiges status.

Utvalget mener at verneplikten må gis høy status i samfunnet. Alle ledd må bidra til dette. Tilfredsstillende gjennomført førstegangstjeneste må vurderes høyt innen yrkeslivet.

Kapittel Del A. Sammendrag av konklusjoner og anbefalinger.

Andre faktorer

1.24 Lønnsansiennitet.

Alle som har avtjent verneplikten bør etter utvalgets mening godskrives lønnsansiennitet. For å sikre likhet i arbeidslivet går utvalget inn for at slik lønnsansiennitet lovfestes. Utvalgets representant fra Næringslivets hovedorganisasjon peker imidlertid på at en gjennomføring i praksis av lovfestet lønnsansiennitet vil by på store problemer og har avgitt særuttalelse.

